

BÀI 31

Kết quả cần đạt

- Cảm nhận được nghệ thuật biểu hiện tinh tế và tình cảm thương yêu của Lân-đơn khi viết về con chó Bắc.
- Thực hiện tốt bài kiểm tra phần Tiếng Việt học kì II.
- Viết được các hợp đồng có nội dung đơn giản trong cuộc sống.

VĂN BẢN

CON CHÓ BẮC

(Trích *Tiếng gọi nơi hoang dã*)

Tình yêu thương, một tình yêu thương thực sự và nồng nàn lần đầu tiên phát sinh ra bên trong nó. Trước kia nó chưa hề cảm thấy một tình yêu thương như vậy lúc ở tại nhà Thẩm phán Mi-lo⁽¹⁾ dưới thung lũng Xan-ta Cla-ra mơn man ánh nắng. Với những cậu con trai của ông Thẩm, trong những buổi đi săn hoặc đi lang thang đây đó, tình cảm ấy chỉ là chuyện làm ăn cùng hội cùng phường⁽²⁾; với những đứa cháu nhỏ của ông Thẩm, là trách nhiệm ra oai hộ vệ⁽³⁾; còn đối với bản thân ông Thẩm, đó là thứ tình bạn trịnh trọng và

đường hoàng⁽⁴⁾. Nhưng tình thương yêu sôi nổi, nồng cháy, thương yêu đến tôn thờ, thương yêu đến cuồng nhiệt thì phải đến Giôn Thoóc-tơn mới khơi dậy lên được.

Con người này đã cứu sống nó, đó là một lẽ ; nhưng hơn thế nữa, anh là một ông chủ lí tưởng. Những người khác chăm nom chó của họ xuất phát từ ý thức về nghĩa vụ và về lợi ích kinh doanh ; còn anh chăm sóc chó của mình như thể chúng là con cái của anh vậy, bởi vì anh không thể nào không chăm sóc. Và anh còn chăm sóc nhiều hơn nữa kia. Anh không bao giờ quên chào hỏi thân mật hoặc nói lời vui vẻ và ngồi xuống chuyện trò lâu với chúng (mà anh gọi là "tầm phào"), điều mà cả anh và chúng đều thích thú. Anh có thói quen dùng hai bàn tay túm chặt lấy đầu Bác rồi dựa đầu anh vào đầu nó, hoặc lắc nó đẩy tới đẩy lui, vừa lắc vừa khe khẽ thốt lên những tiếng rủa mà đối với Bác lại là những lời nói nụng âu yếm. Bác thấy không có gì vui sướng bằng cái ôm ghì mạnh mẽ ấy và những tiếng rủa rủ rỉ bên tai ấy, và theo mỗi cái lắc đẩy tới đẩy lui, nó lại tưởng chừng như quả tim mình nhảy tung ra khỏi cơ thể vì quá ngây ngất. Và khi được buông ra, nó bật vùng dậy trên hai chân, miệng cười, mắt long lanh, họng rung lên những âm thanh không thốt nên lời, và cứ như vậy trong tư thế đứng yên bất động ; những lúc ấy Giôn Thoóc-tơn lại như muốn kêu lên, trân trọng : "Trời đất ! Đằng ấy⁽⁵⁾ hầu như biết nói đấy !".

Bác có cái tài biểu lộ tình thương yêu gần giống như làm đau người ta. Nó thường hay há miệng ra cắn lấy bàn tay Thoóc-tơn rồi ép răng xuống mạnh đến nỗi vết răng hằn vào da thịt một lúc lâu. Và cũng như Bác hiểu các tiếng rủa là những lời nói nụng, con người cũng hiểu cái cắn vờ áy là cử chỉ vuốt ve.

Tuy nhiên, tình thương yêu của Bác phần lớn được diễn đạt bằng sự tôn thờ. Mặc dù nó sung sướng đến cuồng lên mỗi khi Thoóc-tơn chạm vào nó hoặc nói chuyện với nó, nhưng nó không săn đón những biểu hiện ấy. Khác với cô ả Xơ-kít⁽⁶⁾ có thói quen thọc cái mũi của nó vào dưới bàn tay của Thoóc-tơn rồi hích, hích mãi cho đến khi được vỗ về, cũng khác với Ních thường chồm lên tì cái đầu to tướng của cu cậu lên đầu gối Thoóc-tơn, Bác chỉ tôn thờ ở xa xa một quãng. Nó thường nằm phục ở chân Thoóc-tơn hằng giờ, mắt hao hức, tĩnh táo, ngược nhìn lên mặt anh, chăm chú xem xét, hết sức quan tâm theo dõi từng biểu hiện thoảng qua, mọi cử động hoặc đổi thay trên nét mặt. Hoặc cũng có lúc nó nằm ra xa hơn, về một bên hoặc đằng sau anh, quan sát

hình dáng của anh và từng cử động của thân thể anh. Và thường thường, như mối giao cảm⁽⁷⁾ giữa họ với nhau, sức mạnh ánh mắt của Bắc làm cho Giôn Thoóc-tơn quay đầu sang và nhìn lại nó, không nói năng gì, đôi mắt anh toả rạng tình cảm tự đáy lòng, trong khi tình cảm của Bắc ngời ánh lên qua đôi mắt nó toả rạng ra ngoài.

Một thời gian dài sau khi được cứu sống, Bắc không muốn rời Thoóc-tơn một bước. Từ lúc anh ra khỏi lều cho đến lúc anh quay trở về, Bắc luôn bám theo gót chân anh. Việc thay thảy đổi chủ xoành xoạch từ khi nó đến vùng đất phương bắc đã làm nảy sinh trong lòng nó nỗi lo sợ là không người chủ nào có thể gắn bó lâu dài. Nó sợ Thoóc-tơn cũng lại biến khỏi cuộc đời nó như Pê-rô-n và Phơ-răng-xoa và anh chàng người lai È-cốt⁽⁸⁾ đã đi qua rồi biến mất trước đây. Ngay cả ban đêm, trong các giấc mơ, nó cũng bị nỗi lo sợ này ám ảnh. Những lúc ấy, nó vội vùng dậy không ngủ nữa, trườn qua giá lạnh đến tận mép lều, đứng đấy, lắng nghe tiếng thở đều đều của chủ...

(G. Lân-đơn^(*), *Tiếng gọi nơi hoang dã*, dựa theo bản dịch của
Mạnh Chương – Nguyễn Công Ái – Vũ Tuấn Phương,
NXB Long An, 1987. Nhan đề đoạn trích do NBS đặt)

G. LÂN-ĐƠN

Chú thích

(★) Giắc Lân-đơn (1876 – 1916) là nhà văn Mĩ. Ông trải qua thời thanh niên vất vả, từng phải làm nhiều nghề để kiếm ăn và sớm tiếp cận với tư tưởng của chủ nghĩa xã hội. Vì những lẽ đó, ông thường được so sánh với Mác-xim Go-rô-ki của Nga. G. Lân-đơn là tác giả của nhiều tiểu thuyết nổi tiếng như *Tiếng gọi nơi hoang dã* (1903), *Sói biển* (1904), *Nanh trắng* (1906), *Gót sắt* (1907)....

Văn bản *Con chó Bắc* trích tiểu thuyết *Tiếng gọi nơi hoang dã*. Tác phẩm kể về Bắc, một con chó bị bắt cóc đưa lên vùng Bắc cực để kéo xe trượt

tuyệt cho những người đi tìm vàng. Bác đã qua tay nhiều ông chủ độc ác. Chỉ riêng Giôn Thoóc-tơn là người đã có lòng nhân từ đối với nó, và nó được cảm hoá. Về sau, khi Thoóc-tơn chết, nó hoàn toàn dứt bỏ con người, đi theo tiếng gọi nơi hoang dã và trở thành một con chó hoang.

- (1) *Thẩm phán Mi-lo* : viên quan toà giàu có, người chủ đầu tiên của Bác.
- (2) *Cùng hội cùng phường* : ý nói cùng phe cùng cánh với nhau.
- (3) *Hộ vệ* : bảo vệ.
- (4) *Đường hoàng* : thăng thắn, không sợ hãi, không rụt rè.
- (5) *Đằng áy* : tiếng xưng hô thân mật, giống như *cậu, mày*.
- (6) *Xơ-kít, Ních* : tên hai con chó.
- (7) *Giao cảm* : cảm thông lẫn nhau.
- (8) *Pê-rô-n, Phơ-răng-xoa, anh chàng người lai É-cốt* : một số người chủ cũ của Bác.

ĐỌC – HIẾU VĂN BẢN

1. Hãy xác định bối cảnh của bài văn theo trật tự diễn biến sau đây : a) Mở đầu, b) Tình cảm của Thoóc-tơn đối với Bác, c) Tình cảm của Bác đối với chủ. Căn cứ vào độ dài ngắn của mỗi phần, xét xem ở đây, nhà văn chủ yếu muốn nói đến những biểu hiện tình cảm của phía nào.

2. Cách cư xử của Thoóc-tơn đối với Bác có gì đặc biệt và biểu hiện ở những chi tiết nào ? Tại sao trước khi diễn tả tình cảm của Bác đối với chủ, nhà văn lại dành một đoạn để nói về tình cảm của Thoóc-tơn đối với Bác ?

3. Tình cảm của con chó Bác đối với chủ biểu hiện qua những khía cạnh khác nhau ra sao ? Nhận xét về năng lực quan sát của tác giả khi viết đoạn văn này.

4. Chứng minh trí tưởng tượng tuyệt vời và lòng yêu thương loài vật của nhà văn khi ông đi sâu vào "tâm hồn" của con chó Bác.

Ghi nhớ

Trong đoạn trích *Con chó Bác*, nhà văn Mĩ Lân đơn có những nhận xét tinh tế khi viết về những con chó, thể hiện trí tưởng tượng tuyệt vời khi đi sâu vào "tâm hồn" của con chó Bác, đồng thời bộc lộ tình cảm yêu thương của mình đối với loài vật.